

Határozatok Tára

ELEANOR SHARPSTON
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2018. július 5.¹

C-305/17. sz. ügy

**FENS spol. s r.o.
kontra**

Slovenská republika – Úrad pre reguláciu sieťových odvetví

(az Okresný súd Bratislava II [II. sz. pozsonyi járásbíróság, Szlovákia] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Áruk szabad mozgása – Kiviteli vámok – Vámmal azonos hatású díjak – Belső adók – A villamos energia átvitelére vonatkozó hálózati szolgáltatások díja”

1. A jelen előzetes döntéshozatal tárgya a belső piac egyik pillére, jelesül az áruk szabad mozgása. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések e szabadság belső és külső dimenziójának központi elemével, a vámunióval kapcsolatosak. A jelen ügy kiemelkedő jelentőségét az indokolja, hogy e Bíróságnak lehetőséget ad a belső piac két klasszikus elemének, vagyis a vámmal azonos hatású díjaknak és a belföldi adózás szabályainak a villamosenergia-piac sajátos kontextusában történő újbóli vizsgálatára.

Jogi háttér

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés

2. Az EUMSZ 28. cikk (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik: „az Unió vámuniót alkot, amely a teljes árukereskedelemre kiterjed, és magában foglalja a behozatali és kiviteli vámok, valamint az azokkal azonos hatású díjak tilalmát a tagállamok között, továbbá közös vámtarifa bevezetését harmadik országokkal fenntartott kapcsolataikban”.

3. Az EUMSZ 30. cikk értelmében „a tagállamok között tilos bármilyen behozatali vagy kiviteli vám és azzal azonos hatású díj. Ezt a tilalmat a fiskális vámokra is alkalmazni kell”.

4. Az EUMSZ 110. cikk értelmében „a tagállamok sem közvetlenül, sem közvetve nem vetnek ki más tagállamok termékeire a hasonló jellegű hazai termékekre közvetlenül vagy közvetve kivetett adónál magasabb belső adót”.

¹ Eredeti nyelv: angol.

A 2003/54 irányelv

5. A 2003/54 irányelv közös szabályokat állapított meg a villamos energia termelésére, átvitelére, elosztására és a villamosenergia-ellátásra vonatkozóan.²

6. A 2. cikk harmadik pontja szerint az átvitel „villamos energia szállítása igen nagy feszültségű és nagyfeszültségű, összekapcsolt rendszereken a végső fogyasztókhoz vagy az elosztókhoz való eljuttatás céljából, nem beleértve az ellátást”.

7. A 9. cikk c) pontja akként rendelkezett, hogy az átvitelrendszer-üzemeltetők felelősek „azért, hogy a hálózat biztonságos, megbízható legyen, és hatékonyan üzemeljen”. Ebben az összefüggésben „az átvitelrendszer-üzemeltetők által a villamosenergia-hálózat egyensúlyának fenntartása érdekében alkalmazott szabályoknak – beleértve a villamos energia egyensúlytól való eltéréseért a rendszerhasználók részéről fizetendő díjakra vonatkozó szabályokat is – objektívnek, átláthatónak és megkülönböztetéstől mentesnek kell lenniük”³.

A 2005/89 irányelv

8. A 2005/89 irányelv olyan intézkedéseket állapít meg, amelyek célja a villamosenergia-ellátás biztonságának megvédése a villamos energia belső piaca megfelelő működésének biztosítása érdekében, továbbá a termelési kapacitás megfelelő szintjének, a kínálat és kereslet közötti megfelelő egyensúly, és a tagállamok közötti összeköttetés megfelelő szintjének biztosítása a belső piac fejlődése céljából. Emellett az irányelv létrehozta azt a keretet, amelyen belül a tagállamok meghatározzák az átlátható, stabil és megkülönböztetésmentes villamosenergia-ellátás biztonságára vonatkozó politikájukat, amely összeegyeztethető a versenyképes belső villamosenergia-piac követelményeivel.⁴

9. Az irányelv 5. cikke értelmében a tagállamok meghozzák a megfelelő intézkedéseket a villamos energia iránti kereslet és a termelési kapacitás elérhetősége közötti egyensúly fenntartására.

A nemzeti jog

10. A Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 317/2007 Z. z., ktorým sa ustanovujú pravidlá pre fungovanie trhu s elektrinou (a Szlovák Köztársaság kormányának a villamosenergia-piac működésére vonatkozó szabályokról szóló 317/2007. sz. rendelete; a továbbiakban: villamosenergia-piaci rendelet) a tényállás megvalósulásának idején hatályos változata 12. cikkének (9) bekezdése akként rendelkezett, hogy a villamos energia kivitele esetén a villamos energiát exportálónak fizetnie kell a hálózati szolgáltatás után, amennyiben nem bizonyítja, hogy a kivitt villamos energiát korábban behozták a jogszabály szerint „meghatározott területre”⁵.

² A villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 96/92/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. június 26-i 2003/54/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2003. L 176., 37. o., magyar nyelvű különkiadás 12. fejezet, 2. kötet, 211. o.) 1. cikke. Az irányelvet a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról szóló, 2009. július 13-i 2009/72/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2009. L 211., 55. o., helyesbítés: HL 2015. L 167., 94. o.) 2011. március 3-tól hatályon kívül helyezte.

³ A 11. cikk (7) bekezdése.

⁴ A villamosenergia-ellátás biztonságát és az infrastrukturális beruházások védelmét célzó intézkedésekről szóló, 2006. január 18-i 2005/89/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2006. L 33., 22. o.) 1. cikk.

⁵ Vagyis a Szlovák Köztársaság azon területe, ahol a szállítási vagy az elosztási rendszer üzemeltetője köteles biztosítani a villamos energia szállítását vagy elosztását (a Zákon č. 251/2012 Z. z. o energetike a o zmene a doplnení niektorých zákonov [az energiáról, valamint egyes törvények módosításáról és kiegészítéséről szóló 251/2012. sz. törvény] 2. cikkének a) pontja).

A tényállás, az eljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

11. A FENS spol. S.r.o., az alapeljárás jelenlegi felperese az eljárás eredeti felperesének, a Korlea Invest a.s. (a továbbiakban: Korlea) társaság jogutódja.

12. A Korlea engedéllyel rendelkezett arra vonatkozóan, hogy a szlovák villamosenergia-ágazatban szolgáltatóként működjön és tevékenysége keretében a villamos energia vételével, kereskedelmével és kivitelével foglalkozott. Ebben a kontextusban a Korlea a Slovenské elektrárne a.s. társasággal (a villamosenergia-termelő ágazatban tevékenységet végző szlovák társaság) 2016. augusztus 15-i hatállyal a villamos energia vételére és értékesítésére vonatkozóan keretszerződést, valamint több villamos energia szolgáltatási szerződést kötött. 2008. január 16-án a Korlea szállítási szerződést kötött a Slovenská elektrizačná prenosová sústava a.s. társasággal (villamos energiát szállító nemzeti hálózatot biztosító szlovák társaság) a villamos energia rendszerösszekötők útján történő szállítására, valamint a szállítási szolgáltatások irányítására és nyújtására vonatkozóan. A szállítási szerződés alapján a Korleának a villamos energia kivitelére vonatkozó hálózati szolgáltatás nyújtása után meg kellett fizetnie a díjat, amelyet a villamosenergia-piaci rendelet 12. cikkének (9) bekezdésével összhangban kellett kiszámítani, hacsak nem bizonyítja, hogy a kivitt energiát behozták a meghatározott területre.

13. A Korlea a szállítási társaság javára a villamos energia kivitelére vonatkozó hálózati szolgáltatás díját a 2008. január 1-je és 2008. december 31. közötti időszak tekintetében 6 815 853,415 EUR összegben fizette meg. Az összeg meghatározásának alapját a Szlovák Köztársaság mellett az alapeljárás másik alperese, az Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (energiaszabályozási hivatal; a továbbiakban: ÚRSO) 2007. december 4-i határozata képezte.

14. 2008. október 13-i levelében a Korlea azt kérte a szállító társaságtól és az illetékes hatóságtól, hogy fűgesszék fel a díj beszedését. 2008. október 30-i levelében a szállítási társaság elutasította ezt a kérést.

15. A Korlea az ÚRSO-val szemben kártérítési keresetet indított. Azzal érvelt, hogy a hálózati szolgáltatások díja vámmal azonos hatású díj. Ez a díj kizárólag a Szlovákiában termelt és onnan kivitt villamos energiát terhelte, míg a korábban Szlovákiába behozott, majd újra kivitt villamos energiára az nem vonatkozott. Az ÚRSO úgy vélte, hogy a szóban forgó díj átmeneti jellegű, és a szlovák energiahálózat működésének biztonságát, megbízhatóságát és stabilitását szolgálja.

16. A 2011. február 4-i ítélettel a keresetet elutasították. A Korlea fellebbezést nyújtott be a Krajský súdhoz (regionális bíróság, Szlovákia), amely hatályon kívül helyezte ezen ítéletet, és az ügyet visszautalta az Okresný súd Bratislava II (II. sz. pozsonyi járásbíróság, Szlovákia; a továbbiakban: kérdést előterjesztő bíróság) elé.

17. Mindezek alapján a kérdést előterjesztő bíróság arról kíván meggyőződni, hogy a villamosenergia-piaci rendelet 12. cikkének (9) bekezdése összeegyeztethető-e az EUMSZ 28. és EUMSZ 30. cikkel. Következésképpen a kérdést előterjesztő bíróság a következő kérdésekben kéri a Bíróságot előzetes döntés meghozatalára:

„1) Úgy kell-e értelmezni az EUMSZ 30. cikket, hogy azzal ellentétes a [villamosenergia-piaci rendelet] 12. cikkének (9) bekezdésében foglalthoz hasonló azon nemzeti rendelkezés, amely különös pénzügyi terhet vezet be a villamos energiának a Szlovák Köztársaság területéről történő kivitelére vonatkozóan anélkül, hogy különbséget tenne aszerint, hogy a villamos energiának a Szlovák Köztársaság területéről történő kivitele más uniós tagállamokba vagy harmadik országokba irányul-e, abban az esetben, ha a villamos energiát exportáló személy nem bizonyítja, hogy a kivitt villamos energiát behozták a Szlovák Köztársaság területére, vagyis olyan pénzügyi teherről van szó, amelyet kizárólag a Szlovák Köztársaság területén előállított és onnan kivitt villamos energiára kell alkalmazni?

- 2) Az EUMSZ 28. cikk (1) bekezdése szerinti vámmal azonos hatású díjnak minősül-e a villamosenergia-piaci rendelet 12. cikkének (9) bekezdésében foglalt rendelkezéssel bevezetetthez hasonló pénzügyi teher, vagyis a kizárólag a Szlovák Köztársaság területén előállított és egyidejűleg a Szlovák Köztársaság területéről kivitt villamos energiára anélkül alkalmazott teher is, hogy különbséget tennének aszerint, hogy a kivitel harmadik országokba vagy uniós tagállamokba irányul-e?
- 3) Összeegyeztethető-e a villamosenergia-piaci rendelet 12. cikkének (9) bekezdésében foglalthoz hasonló nemzeti rendelkezés az áruk szabad mozgásának az EUMSZ 28. cikkben foglalt elvével?”
18. Írásbeli észrevételeket a FENS, a holland és a szlovák kormány, valamint az Európai Bizottság nyújtott be. A FENS és a Bizottság a 2018. április 19-i tárgyaláson szóbeli észrevételeket terjesztett elő.

Értékelés

Előzetes észrevételek

A villamos energia mint „áru”

19. A szóban forgó terméknek ahhoz, hogy az EUMSZ áruk szabad mozgására vonatkozó rendelkezéseinek hatálya alá essen, az „áruk” csoportjába kell tartoznia. A Bíróság meghatározása szerint az „áru” „olyan termék, mely pénzben kifejezhető értékkel bírhat, és amely ennek alapján alkalmas arra, hogy kereskedelmi tranzakciók tárgyát képezze”⁶.

20. A Bíróság már elismerte, hogy immateriális jellege ellenére a villamos energia az EUMSZ értelmében vett „árunak” minősül.⁷ Ebből az következik, hogy a villamos energiára vonatkoznak a Szerződésnek az áruk szabad mozgására és a vámunióra vonatkozó rendelkezései.

21. A Bíróság azt is megállapította, hogy az olyan adó, amely nem a terméket mint olyat, hanem a termékkel kapcsolatos szükségszerű tevékenységet (például a jelen ügyben a hálózati szolgáltatásokat) terheli, az áruk szabad mozgására vonatkozó rendelkezések hatálya alá tartozhat. Ha a díj meghatározásának alapját a szállított kilowattórák, és nem a szállítás távolsága vagy egyéb, a szállítással közvetlenül kapcsolatos kritérium képezi, akként kell kezelni, hogy az magát a terméket sújtja.⁸

Alkalmazandó jog

22. Az a körülmény, hogy valamely nemzeti bíróság az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet bizonyos uniós rendelkezésekre hivatkozva, formálisan fogalmazta meg, nem akadályozza annak, hogy a Bíróság megadja e bíróság számára az értelmezés minden olyan elemét, amely szükséges az utóbbi előtt folyamatban lévő ügy megítéléséhez, akár hivatkozott az ezekre a kérdéseinek megfogalmazásában, akár nem. E tekintetben a Bíróságnak kell a nemzeti bíróság által szolgáltatott információk összessége és különösen az előzetes döntéshozatalra utalás indokolása alapján meghatározni az uniós jog azon rendelkezéseit, amelyeknek az értelmezése a per tárgyára figyelemmel szükséges.⁹

⁶ 1968. december 10-i Bizottság kontra Olaszország ítélet, 7/68, EU:C:1968:51, 428. pont.

⁷ Lásd többek között: 1994. április 27-i Almelo ítélet, C-393/92, EU:C:1994:171, 28. pont.

⁸ Lásd e tekintetben: 2008. július 17-i Essent Netwerk Noord és társai ítélet, C-206/06, EU:C:2008:413, 43. és 44. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

⁹ Lásd például: 2016. szeptember 29-i Essent Belgium ítélet, C-492/14, EU:C:2016:732, 43. pont.

23. A jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló végzésből kiderül, hogy a FENS az alapeljárásban benyújtott keresetével lényegében a villamos energia kivitelére vonatkozó hálózati szolgáltatások díjának megfizetése miatt a Korleát állítólagosan ért kár megtérítését követeli. A kérdést előterjesztő bíróság vizsgálatának középpontjában a villamosenergia-piaci rendelet e díjat bevezető rendelkezéseinek az EUMSZ 28. és EUMSZ 30. cikkel való összeegyeztethetősége áll.¹⁰

24. Az alapeljárás tárgyára tekintettel azonban meg kell vizsgálni, hogy az elsődleges vagy másodlagos jog más rendelkezései, jelesen az EUMSZ 110. cikk, valamint a 2003/54 irányelv és a 2005/89 irányelv is bírhat-e jelentőséggel.

25. E tekintetben a holland kormány előadja, hogy a szóban forgó díj a 2003/54 irányelv 11. cikke – az átviteli rendszer egyensúlyának fenntartása érdekében díjak alkalmazását lehetővé tevő – (7) bekezdésének hatálya alá tartozik. Következésképpen e díj uniós joggal való összeegyeztethetőségét az elsődleges uniós jog helyett inkább az említett irányelv alapján kell megvizsgálni.

26. A Bíróság megállapította, hogy ha valamely területet uniós szinten kimerítő jelleggel szabályoztak, minden e területre vonatkozó nemzeti intézkedést ezen harmonizációs intézkedés rendelkezései, nem pedig az elsődleges jog alapján kell megítélni.¹¹ Az áruk szabad mozgását illetően a Bíróság ítélkezési gyakorlatában elismerte ezt az elvet az EUMSZ 34–36. cikkel összefüggésben, amely cikkek a tagállamok között behozatalra és kivitelre vonatkozó mennyiségi korlátozásokkal foglalkoznak.¹² A Bíróság ítélkezési gyakorlatából az következik, hogy amennyiben a holland kormány érvelése helyes, az áruk szabad mozgására vonatkozó rendelkezések helyett a 2003/54 irányelv rendelkezéseit kell középpontba helyezni.

27. Azonnal nehézségként merül fel azonban az, hogy a kérdést előterjesztő bíróság nem tájékoztatta kellőképpen e Bíróságot arról, hogy a szóban forgó díjat előíró intézkedések a 2003/54 irányelv valamely konkrét rendelkezéséhez kapcsolódnak-e. Amennyiben ez így van, a Bíróság hatáskörrel rendelkezik a 2003/54 irányelv értelmezésére annak megállapítása érdekében, hogy az irányelvvél végrehajtott harmonizáció kimerítő jellegű-e, így kizárja annak vizsgálatát, hogy a szóban forgó nemzeti szabályozást az EUMSZ 28. és EUMSZ 30. cikk tiltja-e.

28. Ennek értékelése érdekében a Bíróság megvizsgálja a harmonizációs jogi aktus elfogadásának kontextusát, annak természetét, az általa követett célokat és annak tartalmát.¹³

29. A villamos energia belső piacának megvalósítása folyamatos. A tényállás megvalósulásának idején alkalmazandó 2003/54 irányelv volt a belső piac irányába megtett második lépés, mivel hatályon kívül helyezte az e területen elfogadott első jogi aktust, jelesen a 96/92 irányelvet.¹⁴ A 2003/54 irányelv elfogadásának célja az volt, hogy minden piaci szereplő számára egyenlő feltételeket biztosítsanak.¹⁵ Az irányelv azonban nem fejezte be a villamos energia belső piaca megvalósításának folyamatát, és azt a 2009/72 irányelv¹⁶ hatályon kívül helyezte. Ezt az irányelvet is hatályon kívül fogják helyezni – amint

10 A tényállás megvalósulásának idején az EUMSZ még nem volt hatályban. Mivel azonban a vonatkozó rendelkezések tartalma nem változott, a hivatkozások megkönnyítése céljából az EK-Szerződés rendelkezései helyett az EUMSZ rendelkezéseire utalok.

11 2014. július 1-jei Álands Vindkraft ítélet, C-573/12, EU:C:2014:2037, 57. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

12 Lásd többek között: 2014. július 1-jei Álands Vindkraft ítélet, C-573/12, EU:C:2014:2037, 57. és azt követő pontok, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2003. december 11-i Deutscher Apothekerverband ítélet, C-322/01, EU:C:2003:664, 64. és 65. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

13 Lásd e tekintetben: 2001. december 13-i DaimlerChrysler ítélet, C-324/99, EU:C:2001:682, 42. pont.

14 A villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról szóló, 1996. december 19-i 96/92/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 1997. L 27., 20. o., magyar nyelvű különkiadás 12. fejezet, 2. kötet 3. o.).

15 A Bizottság véleménye az EK-Szerződés 251. cikke (2) bekezdése harmadik albekezdésének c) pontja alapján az Európai Parlamentnek a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 96/92/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre irányuló javaslatra vonatkozó tanácsi közös állásponttal kapcsolatos módosításairól a Bizottság Javaslatának módosításáról az EK-Szerződés 250. cikkének (2) bekezdése alapján, 2003. július 23., COM(2003) 429 végleges.

16 A 2009/72 irányelv (2) és (4) preambulumbekkezdése.

azt a Bizottság jelezte – abból a célból, hogy „a jelenlegi piaci szabályokat hozzáigazíts[ák] az új piaci viszonyokhoz, lehetővé téve, hogy a villamos energia az árakon keresztül közvetített torzulásmentes jelzésekre reagálva akadálytalanul mozoghasson, tehát kellő időben eljuthasson oda, ahol a legnagyobb szükség van rá”¹⁷.

30. A 2003/54 irányelv elfogadásának kontextusa tehát kimerítő jellegű harmonizáció helyett inkább olyan harmonizációs folyamatra utal, amely még nem ért véget.

31. Emellett számomra úgy tűnik, hogy az irányelvek jogi természete (olyan harmonizációs eszközök, amelyek az EUMSZ 288. cikk értelmében az elérendő célok megvalósítását szolgáló forma és eszközök megválasztását a tagállamokra hagyják) ellene szól annak a következtetésnek, miszerint az említett irányelvek a villamosenergia-piac kimerítő jellegű harmonizációjára irányulnak.¹⁸ Ami a 2003/54 irányelvet illeti, ezt a megközelítést megerősíti annak jogalapja, jelesül a Szerződésnek a jogszabályok közelítéséről szóló jelenlegi 114. cikkével összhangban értelmezett, a letelepedés szabadságára és a szolgáltatásnyújtás szabadságára vonatkozó rendelkezései. A Bizottság a tárgyaláson arra is hivatkozott, hogy a szóban forgó irányelvvel végrehajtott harmonizáció részleges.

32. A 2003/54 irányelv célját és tartalmát illetően közös szabályokat állapít meg a villamos energia termelésére, átvitelére, elosztására és a villamosenergia-ellátásra vonatkozóan.¹⁹

33. A 2003/54 irányelv tehát akként rendelkezik, hogy a tagállamok átvitelrendszer-üzemeltetőket jelölnek ki, amelyek objektív, átlátható és megkülönböztetéstől mentes szabályokat fogadhatnak el a villamosenergia-hálózat egyensúlyának fenntartása érdekében és a villamos energia egyensúlytól való eltéréseért a rendszerhasználók részéről fizetendő díjakra vonatkozóan. A szolgáltatások nyújtásának szabályait és tarifáit megkülönböztetéstől mentes és költségeket tükröző módon kell kialakítani, és közzé kell tenni azokat.²⁰ A tagállamok által kijelölt szabályozó hatóságok felelősek legalább az átviteli tarifák kiszámításához és meghatározásához használt módszerek, azok hatálybalépése előtt történő megállapításáért vagy jóváhagyásáért.²¹

34. Álláspontom szerint az irányelv célját és tartalmát illetően közel áll a teljes harmonizáció megvalósításához. Az átviteli tarifákat illetően azonban az illetékes hatóságok mérlegelési mozgásteret élveznek. Úgy vélem ezért, hogy az említett rendelkezésekkel végrehajtott harmonizáció nem volt kellően teljes körű ahhoz, hogy kizárja annak vizsgálatát, az alapügyben szóban forgóhoz hasonló szabályozás összeegyeztethető-e az EUMSZ 28. és EUMSZ 30. cikkel.

35. Az ítélkezési gyakorlat is ebbe az irányba mutat. A Bíróság tehát a 2003/54 irányelv rendelkezéseit az áruk szabad mozgására vonatkozó rendelkezésekkel összefüggésben értelmezte a zöld villamos energia ingyenes elosztására vonatkozó rendelkezések összeegyeztethetőségének elbírálása céljából.²² Ebből az következik, hogy a Bíróság az említett kontextusban úgy ítélte meg, hogy a 2003/54 irányelvvel végrehajtott harmonizáció *nem* volt kimerítő jellegű.²³

17 A villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre (átdolgozás) irányuló javaslat, 2016. november 30., COM(2016) 864 final, 4. o.

18 Nem azt akarom azonban sugallani, hogy valamely irányelv révén végrehajtott harmonizáció soha nem lehet olyan jellegű, hogy kizárja annak vizsgálatát, hogy az irányelv hatálya alá tartozó nemzeti szabályozás összeegyeztethető-e az elsődleges joggal. Ez ellentétes lenne a Bíróság 1993. október 12-i Vanacker és Lesage ítéletben (C-37/92, EU:C:1993:836) alkalmazott megközelítésével.

19 1. cikk.

20 A 11. cikk (7) bekezdése.

21 A 23. cikk (2) bekezdése.

22 2016. szeptember 29-i Essent Belgium ítélet, C-492/14, EU:C:2016:732, 119. pont.

23 Ehhez hasonlóan a Bíróság egy, a megújuló energiaforrásokból előállított energia támogatására közös keretet létrehozó, a megújuló energiaforrásból előállított energia támogatásáról, valamint a 2001/77/EK és a 2003/30/EK irányelv módosításáról és azt követő hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. április 23-i 2009/28/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvet (HL 2009. L 140., 16. o.) érintő ügyben megállapította, hogy az irányelv nem hozott magával olyan harmonizációt, amely kizárná annak vizsgálatát, hogy a zöld villamos energia más tagállamokból való behozatalának megakadályozására alkalmas nemzeti szabályozás összeegyeztethető volt-e az EUMSZ 34. cikkel. Lásd: 2014. július 1-jei Állandó Vindkraft ítélet, C-573/12, EU:C:2014:2037, 56–64. pont.

36. Ezért arra következtettek, hogy a 2003/54 irányelvvel végrehajtott harmonizáció nem volt olyan jellegű, amely kizárja annak vizsgálatát, hogy a szóban forgóhoz hasonló szabályozás összeegyeztethető-e az elsődleges jog rendelkezéseivel, különösen az EUMSZ 28. és EUMSZ 30. cikkel. E rendelkezések annyira alapvető jelentőségűek, hogy a Szerződés a végrehajtásuk esetleges sikertelenségét vámügyi és adóügyi intézkedések révén történő megkerülésük megelőzése révén kívánta elkerülni.²⁴

37. Álláspontom szerint ugyanez az érvelés vonatkozik a 2005/89 irányelvre, amelyre a szlovák kormány hivatkozott annak érdekében, hogy a szóban forgó díjat az ellátás biztonsága és az infrastrukturális beruházások védelme érdekében alkalmazott intézkedésként indokolja.

38. A 2005/89 irányelvet a 2003/54 irányelvvel megegyező kontextusban fogadták el és azok jogi természete is azonos (lásd a fenti 29–31. pontot, valamint a 2005/89 irányelv (1) és (3) preambulumbekzdését).

39. A 2005/89 irányelv célja, hogy stabil keretet biztosítson egy valójában működő, integrált villamos energia piacnak, amely az ellátás biztonsága és a befektetések védelmében megfelelő piaci ösztönzőket biztosít a piaci szereplők részére.²⁵ Következésképpen ez az irányelv létrehozta azt a keretet, amelyen belül a tagállamok meghatározzák az átlátható, stabil és megkülönböztetésmentes villamosenergia-ellátás biztonságára vonatkozó politikájukat, amely összeegyeztethető a versenyképes belső villamosenergia-piac követelményeivel.²⁶ A szlovák kormány által hivatkozott 5. cikk a „megfelelő intézkedések” tagállamok általi elfogadására utal. Úgy tűnik, hogy a tagállamok ebben a kontextusban továbbra is rendelkeznek mérlegelési mozgásterrel, ennek megfelelően pedig a harmonizáció nem teljes.

40. A Bíróság fenti 35. és 36. pontban hivatkozott ítélezési gyakorlatára tekintettel ezért arra a következtetésre jutok, hogy a 2005/89 irányelvvel végrehajtott harmonizáció jellege nem zárja ki annak vizsgálatát, hogy a szóban forgóhoz hasonló szabályozás összeegyeztethető-e az elsődleges jog rendelkezéseivel, különösen pedig az EUMSZ 28. és EUMSZ 30. cikkel.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

41. A kérdést előterjesztő bíróság az általa feltett három kérdéssel - amelyeket együtt célszerű vizsgálni – lényegében arról kíván meggyőződni, hogy a villamosenergia-piaci rendelet 12. cikkének (9) bekezdésével a villamos energia kivitelére vonatkozó hálózati szolgáltatások nyújtására kivetetthez hasonló díj vámmal egyenértékű díjnak minősül-e, és ezért azt az áruk szabad mozgására vonatkozó rendelkezések, pontosabban az EUMSZ 28. és EUMSZ 30. cikk tiltja-e.

42. A kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy az alapügy tárgyát képező díj beszedése attól függetlenül történik, hogy a villamos energiát más tagállamba vagy harmadik országba kiviszik-e.

²⁴ E rendelkezések alapvető szerepét illetően lásd: 1969. július 1-jei Bizottság kontra Olaszország ítélet, 24/68, EU:C:1969:29, 4. és 5. pont.

²⁵ A villamosenergia-ellátás biztonságát és az infrastrukturális beruházások védelmét célzó intézkedésekről szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre vonatkozó javaslat (SEC(2003) 1368), 2003. december 10., COM(2003) 740 végleges, 2. o.

²⁶ Az 1. cikk (2) bekezdése.

Az EUMSZ 28. és EUMSZ 30. cikknek a harmadik országokba irányuló kivitelt terhelő díjakra való alkalmazása

43. Az EUMSZ 28. cikk (1) bekezdése rögzíti az áruk szabad mozgásával és – belső és külső dimenziójában – a vámunióval kapcsolatos alapelveket. Az EUMSZ 30. cikk a vámunió belső viszonylataival, a behozatali vagy kiviteli vámok és azzal azonos hatású díjak tagállamok közötti alkalmazásának tilalmával foglalkozik.²⁷

44. Az alapügy tényállása teljes egészében az EUMSZ 28. cikk (1) bekezdésének és az EUMSZ 30. cikknek a hatálya alá tartozik-e? A szóban forgó díj annyiban tartozhat a 30. cikk hatálya alá, amennyiben a más tagállamokba történő kivitelt szánt villamos energiát terheli. Az EUMSZ a harmadik országokkal folytatott kereskedelmet illetően a tagállamok közötti kereskedelemben a vámmal azonos hatású díjakat tiltó rendelkezésekhez hasonló különös rendelkezést nem tartalmaz. Felmerül tehát az a kérdés, hogy a vámmal azonos hatású díjak a harmadik országokkal folytatott kereskedelemben is tilosak-e.

45. A Bíróság az EGK-Szerződés 9. cikkére (jelenleg EUMSZ 28. cikk) és a közös kereskedelempolitikára utalva megállapította, hogy mind az uniós vámterület egységét, mind pedig a közös kereskedelempolitika egységességét súlyosan aláásná az, ha a tagállamok egyoldalúan vámmal azonos hatású díjakkal terhelhetnék a harmadik országokból történő *behozatalt*.²⁸

46. Álláspontom szerint ez a következtetés észszerűen vonatkozik a harmadik országokba történő *kivitelt* terhelő, vámmal azonos hatású díjakra is.

47. Az EUMSZ 207. cikk értelmében a közös kereskedelempolitika egységes elveken alapul; ez vonatkozik különösen például az exportpolitikára. A Közösségi Vámkódex a behozatali és a kiviteli vámokat egyaránt és azonos módon akként határozza meg, hogy azok az áruk behozatalakor, illetőleg kivitelenkor fizetendő vámok és az azokkal azonos hatású díjak.²⁹ A Vámkódex 161. cikkének (1) és (2) bekezdése értelmében a kiviteli eljárás lehetővé teszi, hogy az uniós áru elhagyja az Unió vámterületét, és hogy a kivitelt magában foglalja többek között (adott esetben) a kiviteli vámok alkalmazását is.

48. Emellett a Bíróság a (jelenleg) EUMSZ 218. cikk (11) bekezdése alapján meghozott legelső véleményében megállapította, hogy az exportpolitika a Közösség (akkori) hatáskörébe tartozik.³⁰ Ez az érvelés összhangban áll a vámunió Római Szerződésben meghatározott konstrukciójával. A Szerződések az Európai Unióra és intézményeire bízák az Európai Unió kereskedelmi érdekeinek külső védelmét. Ezt az alapvető feladatot egyértelműen veszélyeztetné, ha a tagállamok az Európai Unió

²⁷ A Bíróság ítélezési gyakorlatában elismerte, hogy mindkét említett rendelkezésben rögzített tilalmak közvetlen hatállyal bírnak. Lásd e tekintetben: 1970. december 17-i SACE-ítélet, 33/70, EU:C:1970:118, 10. pont, amelyben a Bíróság megállapította, hogy az átmeneti időszak elteltével (1968. július 1-je) az EGK-Szerződés 9. és 13. cikkében (jelenleg EUMSZ 28. és EUMSZ 30. cikk) rögzített tilalom jellegénél fogva közvetlenül vált ki joghatást.

²⁸ 1995. október 5-i Aprile ítélet, C-125/94, EU:C:1995:309, 34. pont.

²⁹ A legutóbb az áruk szabad mozgása, a személyek szabad mozgása, a vállalati jog, a versenypolitika, a mezőgazdaság (ideértve az állat- és növény-egészségügyi jogszabályokat), a közlekedéspolitikát, az adózást, a statisztikát, az energiát, a környezetvédelmet, a bel- és igazságügyi együttműködést, a vámuniót, a külkapcsolatokat, a közös kül- és biztonságpolitikát, valamint az intézmények területén elfogadott egyes rendeleteknek és határozatoknak Bulgária és Románia csatlakozására tekintettel történő kiigazításáról szóló, 2006. november 20-i 1791/2006/EK tanácsi rendelettel (HL 2006. L 363., 1. o., helyesbítés: HL 2014. L 201, 38. o.) módosított, a Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló, 1992. október 12-i 2913/92/EGK tanácsi rendelet (HL 1992. L 302., 1. o., magyar nyelvű különkiadás 2. fejezet, 4. kötet, 307. o.) 4. cikkének 10. és 11. pontja. Ezt a rendeletet hatályon kívül helyezte a Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló, 2008. április 23-i 450/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (Modernizált Vámkódex) (HL 2008. L 145., 1. o.), amely 2008. június 24-től részben hatályba lépett. A behozatali és kiviteli vámokat meghatározó 4. cikk 15. és 16. pontja, valamint a vámterületről történő kivitelt terhelő rendelkezések többsége akkor nem lépett hatályba (a rendelet 188. cikkének (1) és (2) bekezdése). E rendeletet viszont az Unió Vámkódex létrehozásáról szóló, 2013. október 9-i 952/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2013. L 269., 1. o., helyesbítés: HL 2013. L 287., 90. o.) helyezte hatályon kívül.

³⁰ 1975. november 11-i 1/75. sz. vélemény (a helyi kiadások előírásairól szóló OECD-megállapodás), EU:C:1975:145, 1362. o.

tevékenységével párhuzamosan megvalósíthatnák a külvilággal a saját kereskedelempolitikájukat (és hogy ezzel összefüggésben tulajdonképpen a saját érdekeiket tarthatnák szem előtt).³¹ Napjainkban az EUMSZ 3. cikk (1) bekezdésének a) és e) pontja kifejezetten megerősíti, hogy az Európai Unió kizárólagos hatáskörrel rendelkezik a vámunió és a közös kereskedelempolitika területén.

49. Ebből az következik, hogy a tagállamok egyoldalúan nem vezethetnek be a harmadik országokba történő kivitt terhelő, vámmal azonos hatású díjakat. Amennyiben az alapügy tárgyát képező díj ilyen díjnak minősül, az tilos tekintet nélkül arra, hogy tagállamokba vagy harmadik országokba történő kivitt terhel-e.³²

A vámmal azonos hatású díjként történő minősítés

50. A Szerződés a vámok és a vámmal azonos hatású díjak megszüntetésére vonatkozó szabálynak általános alkalmazást és hatályt kívánt biztosítani nem csak annak érdekében, hogy megszüntesse a vámok és a vámmal azonos hatású díjak protekcionista jellegét, hanem azért is, hogy biztosítsa az áruk szabad mozgását. A vámokra vonatkozó tilalom vámmal azonos hatású díjakra történő kiterjesztésének célja, hogy a tilalom hatékonyságát növelve a vámok által képezett kereskedelmi akadályok tilalmát kiegészítse. A „vámmal azonos hatású díj” fogalmát nem az elsődleges jog, hanem azt az európai integráció korai szakaszától kezdve az ítélkezési gyakorlat határozta meg és az a következőképpen szól: i. olyan pénzügyi teher, legyen az bármilyen csekély összegű, bármi legyen is az elnevezése és alkalmazásának módja, ii. amelyet egyoldalúan vetnek ki a belföldi vagy külföldi árukra, iii. a határ átlépésének tényéből eredően. Nincs jelentősége, hogy az adott díj kivétele az állam javát szolgálja-e, vagy hogy hátrányosan megkülönböztető jellegű-e, illetve protekcionista hatást vált-e ki.³³

51. A jelen ügyben a „vámmal azonos hatású díjak” meghatározásának harmadik aspektusa, jelesül az áruk határátlépésének tényéből eredően kiszabott díj fennállása az, ami tisztázásra szorul.

52. A kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy a szóban forgó díj kizárólag a Szlovákiában termelt, majd kivitt villamos energiát terheli. A nem Szlovákiában termelt villamos energia kivitele e díjat nem vonja maga után. A kérdést előterjesztő bíróság nem jelölt meg olyan, ezzel egyenértékű díjat, amely a Szlovákiában termelt és felhasznált villamos energiát terhelne. Annak megállapítása tehát, hogy a díj a Szlovákiában felhasznált villamos energiát nem, hanem kizárólag a Szlovákiából kivitt villamos energiát terheli, elegendő annak megállapításához, hogy díjkötelezettséget kiváltó eseménynek a határátlépés minősül.

53. A szlovák kormány ugyanakkor írásbeli észrevételeiben előadta, hogy a villamosenergia-piaci rendelet a villamos energia eredetétől függetlenül (vagyis attól függetlenül, hogy azt belföldön állították-e elő vagy behozták) előírja ugyanannak a díjnak a végső fogyasztó vagy ügyfél és (kizárólag bizonyos esetekben) a villamosenergia-termelő, valamint az elosztóhálózat-üzemeltető által Szlovákiában felhasznált villamos energia tekintetében történő megfizetését.³⁴

54. Amennyiben ez a helyzet, lehet-e úgy tekinteni, hogy a határ átlépésének ténye a díjkötelezettséget kiváltó esemény?

31 Lásd az Avis ügyre vonatkozó indítványomat (az EU és Szingapúr közötti szabadkereskedelmi megállapodás), 2/15, EU:C:2016:992, 96. pont.

32 Van egy különbség a más tagállamokba kivitt árukat és a harmadik országba kivitt, tehát az Európai Unió vámterületét elhagyó árukat terhelő kivitt vámok és vámmal azonos hatású díjak között: az előzőek a tagállamokra és az uniós intézményekre is vonatkozó feltétlen tilalom (EUMSZ 30. cikk) hatálya alá esnek, míg az utóbbiak kizárólag a tagállamok számára tilosak, mivel az Európai Unió kizárólagos hatáskörébe tartoznak.

33 Lásd e tekintetben: 1969. július 1-jei Brachfeld és Chougol Diamond ítélet, 2/69 és 3/69, EU:C:1969:30, 222. pont. A vámmal azonos hatású díjak meghatározása azóta nem változott. Lásd többek között: 2018. március 1-jei Petrotel-Lukoil és Georgescu ítélet, C-76/17, EU:C:2018:139, 21. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

34 A szlovák kormány e tekintetben utal a villamosenergia-piaci rendelet 12. cikkének (2)–(8) bekezdésére. A FENS láthatólag ezt nem vitatja.

55. A Bíróság megállapította, hogy a kivitt árukat és a ki nem vitt árukat azonos szempontok alapján, rendszeresen terhelő belföldi díj nem ütközik a vámmal azonos hatású díjakra vonatkozó tilalomba.³⁵ A releváns kritérium az, hogy valós gazdasági értelemben véve a díjkötelezettséget kiváltó ügylet a két árucsoport esetében az értékesítés szakaszára, a díjjal terhelt személyek körére, a díjszámítás módszerére és a díj végső felhasználására tekintettel ugyanaz-e.³⁶

56. A nemzeti bíróság az, amely az e szempontok alkalmazásához szükséges információval rendelkezik.

57. A Bíróság rendelkezésére bocsátott információkból azonban úgy tűnik, hogy a Szlovákiában felhasznált villamos energia és a kivitt villamos energia tekintetében a díjat nem az értékesítés azonos szakaszában vetik ki, és a díj még csak nem is ugyanazt a személyi kört terheli. Amint azt a szlovák kormány a Bíróságnak előadta, a villamosenergia-piaci rendelet 12. cikkéből kiderül, hogy amíg a Szlovákiában felhasznált villamos energiát terhelő díjat a végső fogyasztó vagy ügyfél,³⁷ addig a kivitt villamos energiát terhelő díjat az exportőr fizeti meg. Az első esetben tehát a díjat a villamos energia felhasználása után és főszabály szerint azt követően fizetik meg, hogy a villamos energia áthaladt a különböző szakaszokon: a szállítástól az ellátásig és felhasználásig. Ezzel szemben a kivitt villamos energia tekintetében az exportőr köteles a díjat megfizetni akkor, amikor a villamos energiát nem használták fel és az még az átviteli hálózatot sem hagyta el.

58. Ebből a szempontból a jelen ügyet meg kell különböztetni a Nygård ügytől, amelyben a Bíróság megállapította, hogy a Dániában tenyésztett és a belföldi piacon vágás céljából értékesített sertés után a tenyésztő által a sertések vágásra történő átadásakor megfizetendő díj és az exportőr – függetlenül attól, hogy ő volt-e a tenyésztő – által a kivitt élő sertés után megfizetendő díj kivetését ugyanaz az esemény váltotta ki, jelesül mindkettő akkor vált esedékessé, amikor az állatok a Bíróság által hivatkozott „elsődleges nemzeti tenyésztés” körén kívül kerültek.³⁸ A jelen ügyben a díj a Szlovákiában felhasznált villamos energia tekintetében akkor válik esedékessé, amikor a villamos energia a végső fogyasztóhoz vagy ügyfélhez ér, míg a kivitt villamos energiát a díj az elosztás és végső fogyasztásra történő rendelkezésre bocsátás előtt terheli.³⁹ Emellett a villamos energia felhasználható termék.⁴⁰ A villamos energiát terhelő díjnak a felhasználás időpontjában történő kivetése azt jelenti, hogy a termék már nincs a piacon. Ezzel szemben a kivitt villamos energia még a piacon van és további ügyletek tárgyát képezheti (és rendszerint fogja is képezni).

59. A díj meghatározásának módszere természetesen nemzeti jogi kérdés. A Bíróság elé terjesztett iratokból kiderül, hogy a díjszámítás alapját a szállított megawattóra képezi. A FENS írásbeli észrevételeiben előadja, hogy a kivitt villamos energia után megfizetendő díj összege magasabb volt, ezt azonban a szlovák kormány tagadja. A nemzeti bíróságnak kell ezt a kérdést megvizsgálnia, valamint elbírálnia azt, hogy az esetleges különbségtételnek volt-e objektív indoka.

35 Lásd e tekintetben: 2002. április 23-i Nygård ítélet, C-234/99, EU:C:2002:244, 28. pont.

36 Lásd e tekintetben: 2002. április 23-i Nygård ítélet, C-234/99, EU:C:2002:244, 29–39. pont.

37 Egyes esetekben az elosztórendszer-üzemeltető vagy a villamosenergia-termelő fizeti meg a szóban forgó díjat a helyiségeiben villamosenergia-termeléstől eltérő célból általa felhasznált villamos energia után.

38 2002. április 23-i Nygård ítélet, C-234/99, EU:C:2002:244, 29. pont.

39 Ehhez hozzá kell tennem, hogy a FENS érvét, miszerint előfordulhat, hogy a kivitt villamos energia után az átviteli hálózati szolgáltatásokért járó díjat kétszeresen fizetik meg, a Bíróság elutasította olyan helyzetekben, amelyekre vonatkozóan az uniós jog nem tartalmaz a kétszeres díjfizetést tiltó rendelkezést. Lásd e tekintetben: 2002. április 23-i Nygård ítélet, C-234/99, EU:C:2002:244, 37. és 38. pont.

40 Habár az energiamegmaradás törvénye szerint az energia nem keletkezik és nemvész el, csak átalakul, a villamos energia felhasználását követően a *piac*on – legalábbis adózási szempontból – többé nem létezik.

60. Emellett a Bíróság elé terjesztett iratokból kiderül, hogy a díj tárgyi és időbeli hatálya a Szlovákiában felhasznált villamos energia és a kivitt villamos energia tekintetében eltérő. A díj tehát a Szlovákiában felhasznált összes villamos energiát terheli függetlenül attól, hogy azt belföldön termelték-e vagy behozták-e, azonban a díj a kivitt villamos energiának kizárólag a belföldön termelt részét terheli. Emellett, noha a Szlovákiában felhasznált villamos energiát terhelő díj állandó jellegűnek tűnik, a kivitt villamos energiát terhelő adó átmeneti jellegű volt, azt kizárólag 2008. január 1-je és 2009. március 31. között vetették ki.

61. A szlovák kormány a díj végső felhasználását illetően előadja, hogy az az átviteli hálózat-üzemeltető bevételeit képezi, és az átviteli hálózat megbízhatóságának biztosítását szolgálja. A szlovák kormány úgy véli, hogy az említett szolgáltatások azonos módon részesítik előnyben a belföldön felhasznált villamos energiát és a kivitt villamos energiát. Ez a fajta szolgáltatás azonban állandó jellegűnek tűnik: átmeneti díj kivetésének szükségességét nem támasztja alá. Emellett, noha a díj végső felhasználása olyan elem, amelyet a díjkötelezettséget kiváltó esemény meghatározása szempontjából figyelembe kell venni, az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében a vámmal azonos hatású díjak tilosak függetlenül bevezetésük céljától csakúgy, mint az azokból származó bevételek rendeltetésétől.⁴¹

62. Álláspontom szerint ezért a jelen ügyben a díjkötelezettséget kiváltó esemény az, hogy a villamos energia átlépte a szlovák határt. A jelen ügy tárgyát képező díj – amely a Szlovákiában felhasznált összes villamos energiát terheli függetlenül attól, hogy azt belföldön termelték-e vagy behozták-e, a kivitt villamos energiát azonban csak rövid ideig és kizárólag a belföldön termelt része tekintetében terheli – vámmal azonos hatású díjnak minősül.

63. Ami a kivitt terhelő díj lehetséges indoklásait illeti, az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EUMSZ 30. cikkben megállapított tilalom általános és feltétlen jellegű.⁴² A Szerződés nem teszi lehetővé az eltérést és a Bíróság megállapítása szerint a (jelenlegi) EUMSZ 28. cikk és EUMSZ 30. cikk egyértelmű és határozott jellegéből, valamint korlátlan hatályából az következik, hogy a vámokra vonatkozó tilalom alapvető szabály, és hogy ebből az okból kifolyólag minden kivételt egyértelműen kell megfogalmazni.⁴³ A Bíróság az EUMSZ 34. és EUMSZ 35. cikktől való, az EUMSZ 36. cikkben rögzített eltéréseket analógia útján nem terjesztette ki a vámokra és a vámmal azonos hatású díjakra, azzal az indoklással, hogy az ilyen alapvető szabály alóli kivételeket szigorúan kell értelmezni.⁴⁴

64. Következésképpen el kell utasítani a szlovák kormány azon érvelését, miszerint a kivitt díjjal való terhelése indokolt volt, mivel azt a 2005/89 irányelv 5. cikkével összhangban és kizárólag 2008. január 1-je és 2009. március 31. között, a termelés várható visszaesésére tekintettel, a hálózat működése, stabilitása és megbízhatósága biztosításának szükségessége miatt vetették ki.⁴⁵ Emellett a vitatott intézkedések azzal a hatással jártak, hogy a villamos energia kivittét költségesebbé tették, miközben a szlovák kormány által hivatkozott célkitűzés megvalósulását nem feltétlenül biztosították.⁴⁶

65. A holland kormány előadja, hogy a szóban forgó díj szolgáltatás – jelesül a szlovák villamosenergia-hálózat stabilitásának és megbízhatóságának biztosítása – megfizetésének minősül, ezért nem tartozik az EUMSZ 30. cikk hatálya alá.

41 Lásd e tekintetben: 2007. június 21-i Bizottság kontra Olaszország ítélet, C-173/05, EU:C:2007:362, 42. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2004. szeptember 9-i Carbonati Apuani ítélet, C-72/03, EU:C:2004:506, 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

42 2000. szeptember 21-i Michailidis ítélet, C-441/98 és C-442/98, EU:C:2000:479, 14. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

43 Lásd e tekintetben: 1962. december 14-i Bizottság kontra Luxemburg és Belgium ítélet, 2/62 és 3/62, EU:C:1962:45, 432. pont.

44 Lásd e tekintetben: 1968. december 10-i Bizottság kontra Olaszország ítélet, 7/68, EU:C:1968:51, 430. o.

45 A szlovák kormány nem fejtette ki, hogy az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló átmeneti díj hogyan tartozhat az említett irányelvnek a villamos energia iránti kereslet és kínálat közötti egyensúly fenntartására irányuló megfelelő intézkedések tagállamok általi elfogadását lehetővé tevő 5. cikkének hatálya alá. A szlovák kormány pusztán megismétli, hogy a díj a rendszer stabilitását, valamint az ellátás biztonságát és megbízhatóságát szolgálja.

46 Lásd analógia útján: 1968. december 10-i Bizottság kontra Olaszország ítélet, 7/68, EU:C:1968:51, 430. o.

66. A Bíróság elfogadta, hogy a gazdasági szereplő által a részére nyújtott szolgáltatás ellenértékéért, e szolgáltatással arányos összegben fizetendő terhek nem minősülnek vámmal azonos hatású díjnak.⁴⁷ Ahhoz azonban, hogy valamely díj az EUMSZ 30. cikk hatályán kívül essen, a nyújtott szolgáltatásnak valamilyen meghatározott előnyt kell biztosítania az adott exportőr javára.⁴⁸ A közérdek szolgálata túlzottan általános jellegű és nehezen értékelhető ahhoz, hogy azt a ténylegesen biztosított konkrét előny ellentételezésének lehessen tekinteni.⁴⁹

67. A szlovák kormány írásbeli észrevételeiben röviden felhozta ezt a szempontot annak előadásával, hogy a díj biztosítja az átviteli hálózat megbízhatóságát és működését, valamint az üzemek működését biztosító szolgáltatásokat nyújt. A szlovák kormány nem vett részt a tárgyaláson és nem adott további tájékoztatást.

68. A Bíróság rendelkezésére álló anyag nem elegendő annak értékeléséhez, hogy a szóban forgó díj az adott exportőrnek előnyt biztosító szolgáltatások ellentételezése-e. Emellett a FENS a tárgyaláson előadta, hogy a díjat héa terhelte – ami rendszerint arra utal, hogy a díj szolgáltatás ellentételezésének felel meg –, ez azonban nem elegendő annak megállapításához, hogy a díj teljesíti a Bíróság által ítélkezési gyakorlatában rögzített azon szempontokat, amelyek alapján valamely gazdasági szereplő részére ténylegesen nyújtott szolgáltatások ellentételezésének minősülhetne, így az EUMSZ 30. cikk hatályán kívül esne.

69. Ebből az következik, hogy a tényállási elemek nemzeti bíróság általi vizsgálatára figyelemmel, a nemzeti határ átlépésének ténye alapján a belföldön termelt villamos energia után kivetett, az alapügyben szereplőhöz hasonló díj – amennyiben azt tagállamok közti kereskedelemben alkalmazzák – az EUMSZ 30. cikk hatálya alá tartozó, a kiviteli vámmal azonos hatású díjnak minősül. Ehhez hasonlóan a szóban forgó díj harmadik országokba történő kivitel tekintetében történő alkalmazása is tilos, mivel az ilyen díjak az EUMSZ 3. cikk (1) bekezdésének a) és e) pontja, az EUMSZ 28. cikk (1) bekezdése, az EUMSZ 206. és EUMSZ 207. cikk értelmében az Európai Unió kizárólagos hatáskörébe tartoznak.

Hátrányosan megkülönböztető jellegű belső adóként való minősítés

70. Írásbeli észrevételeikben a holland kormány és a szlovák kormány is foglalkozott azzal az eshetőséggel, hogy a szóban forgó díj az EUMSZ 110. cikk hatálya alá tartozik. A Bizottság a tárgyaláson ehhez hasonló észrevételeket tett. Ezzel szemben arra a következtetésre jutottam, hogy a szóban forgó díj az EUMSZ 30. cikk hatálya alá tartozik, és az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében e két – kiegészítő jelleggel a más tagállamból származó vagy oda irányuló termékeket hátrányosan megkülönböztető, és ezzel az áruk szabályos versenyfeltételek mellett történő, Európai Unión belüli szabad mozgását akadályozó nemzeti adórendelkezések tilalmának célkitűzését követő – rendelkezés együttesen nem alkalmazható.⁵⁰ A Szerződések általános rendszerével összeegyeztethetetlen az, hogy ugyanaz az intézkedés egyidejűleg mindkét csoportba tartozzon.⁵¹

71. Arra az esetre, ha a Bíróság ettől ellentétes álláspontra helyezkedik, és megállapítja, hogy az alapügy tárgyát képező díj nem tartozik az EUMSZ 30. cikk hatálya alá, az EUMSZ 110. cikk vizsgálata válik szükségessé. Ezt röviden megteszem.

47 2004. szeptember 9-i Carbonati Apuani ítélet, C-72/03, EU:C:2004:506, 31. pont.

48 1988. szeptember 27-i Bizottság kontra Németország ítélet, 18/87, EU:C:1988:453, 7. pont.

49 Lásd e tekintetben: 1969. július 1-jei Bizottság kontra Olaszország ítélet, 24/68, EU:C:1969:29, 16. pont.

50 2008. július 17-i Essent Network Noord és társai ítélet, C-206/06, EU:C:2008:413, 40. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

51 2014. október 2-i Orgacom ítélet, C-254/13, EU:C:2014:2251, 20. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

72. Az adott díj nem vámmal azonos hatású díjnak, hanem az EUMSZ 110. cikk szerinti belső adónak minősül, amennyiben a termékek származási és rendeltetési helyétől függetlenül, objektív szempontok szerint, általános jellegű belső teherként következetesen érint minden típusú terméket.⁵² Habár az EUMSZ 110. cikk kifejezetten kizárólag behozott árukra utal, az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében e rendelkezés a kivitt termékekre is vonatkozik.⁵³

73. Ahhoz, hogy valamely tagállamon belül alkalmazott adózási szabályokat az EUMSZ 110. cikk tiltsa, *hátrányosan megkülönböztető* vagy *protekcionista* jellegűeknek kell lenniük.⁵⁴ E cikket tágan értelmezték, és az kiterjed minden olyan adóeljárásra, amely sértené a belföldi termékek és a behozott (vagy kivitt) termékek közötti egyenlő bánásmódot. Az általa megfogalmazott tilalmat tehát minden olyan esetben alkalmazni kell, amikor valamely adó a belföldi termelés javára visszatarthatja a gazdasági szereplőket a többi tagállamból származó áruk behozatalától.⁵⁵ Álláspontom szerint ezek az elvek analógia útján vonatkoznak az olyan díjakra is, amelyek a belföldi felhasználás javára visszatartják a gazdasági szereplőket a belföldi áruk többi tagállamba történő kivitelétől.

74. A Bíróság egyértelművé tette, hogy valamely, *megkülönböztetés nélkül* alkalmazott belső adó „ezzel szemben az [EUMSZ 110. cikk által] tiltott hátrányos megkülönböztetésnek minősül, amennyiben az adókievetésből származó bevételből a [...] nemzeti piacon termelt és értékesített termékekre háruló előny csak részben ellensúlyozza a rájuk rótt terhet, és ily módon hátrányos helyzetbe hozza az exportált nemzeti termékeket [...] Ebben az esetben az exportált termékekre kivetett és főszabály szerint jogszerű adót meg kell tiltani, amennyiben az csak részben ellensúlyozza a nemzeti piacon feldolgozott vagy értékesített termékek által viselt terhet, és azt így arányosan csökkenteni kell [...] Az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében a nemzeti bíróság feladata megállapítani a kivitt termékekkel szemben esetlegesen alkalmazott hátrányos megkülönböztetés mértékét [...] E célból meg kell vizsgálni valamely referencia-időszak vonatkozásában a nemzeti piacon értékesített nemzeti termékekre kivetett díjból befolyt teljes összeg és a kizárólagosan az e termékek által élvezett előny vagyoni egyenértékűségét”⁵⁶.

75. A szlovák kormány előadja, hogy a hálózati szolgáltatásokért fizetett díjat belső adónak kell tekinteni, azonban az semmilyen szempontból nem hátrányosan megkülönböztető jellegű, mivel az objektív kritériumokkal összhangban, azonos módon terheli a Szlovákiából kivitt villamos energiát és a Szlovákiában felhasznált villamos energiát, függetlenül attól, hogy az áru átlépi-e a határt.

76. A fenti 57–61. pontban általam megvizsgált elemek alapján úgy vélem, hogy a szóban forgó díj a belföldi felhasználás javára visszatarthatja a gazdasági szereplőket a belföldi áruk kivitelétől. A belföldön felhasznált vagy kivitt elektromos energia tekintetében esetlegesen biztosított előnyöket illetően csak néhány olyan általános megállapítás áll a Bíróság rendelkezésére, amely szerint ez a szabály biztosítja az átviteli hálózat megbízhatóságát és működését, a szolgáltatások nyújtását és az üzemek működését. Ez önmagában nem elegendő annak értékeléséhez, hogy az említett előnyök ellensúlyozzák-e a villamos energia egyik kategóriájára vonatkozó terhet.

77. A nemzeti bíróságnak kell elvégeznie a szükséges vizsgálatokat és levonni a szükséges következtetéseket, ezért az alapeljárás feleinek és a beavatkozóknak a nemzeti bíróság előtt kell a tényeket a megkövetelt módon bizonyítani.⁵⁷ Amennyiben a Bíróság ítélkezési gyakorlatából eredő elvek alapján arra derül fény, hogy a szóban forgó díj bármilyen módon hátrányosan megkülönböztető vagy protekcionista jellegű, azt az EUMSZ 110. cikke értelmében tiltottnak kell tekinteni.

52 2006. június 8-i Koornstra ítélet, C-517/04, EU:C:2006:375, 16. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

53 2003. május 22-i Freskot ítélet, C-355/00, EU:C:2003:298, 45. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

54 1992. március 11-i Compagnie commerciale de l'Ouest és társai ítélet, C-78/90–C-83/90, EU:C:1992:118, 24. pont.

55 Lásd e tekintetben: 2007. november 8-i Stadtgemeinde Frohnleiten és Gemeindebetriebe Frohnleiten ítélet, C-221/06, EU:C:2007:657, 40. pont.

56 Lásd e tekintetben: 2002. április 23-i Nygård ítélet, C-234/99, EU:C:2002:244, 42. és 43. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

57 Lásd e tekintetben: 2002. április 23-i Nygård ítélet, C-234/99, EU:C:2002:244, 47. pont.

78. Amennyiben tehát a Bíróság azt állapítja meg, hogy az alapügy tárgyát képező díj nem tartozik az EUMSZ 30. cikk hatálya alá, azt az EUMSZ 110. cikk értelmében tiltott belső adónak kell minősíteni annyiban, amennyiben megállapítást nyer, hogy az az összes villamos energiára rendszeresen, objektív kritériumokkal összhangban, a villamos energia eredetére vagy rendeltetési helyére tekintet nélkül alkalmazott, ugyanakkor hátrányosan megkülönböztető vagy protekcionista jellegű belső adók átfogó rendszeréhez kapcsolódik. A nemzeti bíróság feladata, hogy megállapítsa a releváns tényállást és abból levonja a szükséges következtetéseket.

Véggkövetkeztetés

79. A fentiek tükrében azt javaslom a Bíróságnak, hogy az Okresný súd Bratislava II (II. sz. pozsonyi járásbíróság, Szlovákia) által feltett kérdésekre a következőképpen válaszoljon:

A tényállási elemek nemzeti bíróság általi vizsgálatára figyelemmel, a nemzeti határ átlépésének ténye alapján a belföldön termelt villamos energia után kivetett, az alapügyben szereplőhöz hasonló díj – amennyiben azt tagállamok közti kereskedelemben alkalmazzák – az EUMSZ 30. cikk hatálya alá tartozó, a kiviteli vámmal azonos hatású díjnak minősül. Ehhez hasonlóan a szóban forgó díj harmadik országokba történő kivitel tekintetében történő alkalmazása is tilos, mivel az ilyen díjak az EUMSZ 3. cikk (1) bekezdésének a) és e) pontja, az EUMSZ 28. cikk (1) bekezdése, az EUMSZ 206. és EUMSZ 207. cikk értelmében az Európai Unió kizárólagos hatáskörébe tartoznak.